

Herrenvolk zou hij tot de elite der waarlijk machtigen gaan behoren. Op en top voelde hij zich SS'er; in Nederland was hij, personifieerde hij de SS, wilde hij ook de SS personifiëren. Er stak een element in van constante overspanning. Rust gunde hij zich niet. Met elk detail van de aan hem ondergeschikte organisaties bemoeide hij zich; geen fout, hoe klein ook, mocht aan zijn arends-blik ontsnappen: hem ontging het niet dat bij de begrafenis van een officier van de Nederlandse Landwacht één landwachter een zwart uniform droeg dat een oud, gevefd WA-uniform was – dat was eind juni '44 en de Geallieerden waren al in Normandië geland; aan de inspecteur-generaal van de Landwacht zond hij prompt per brief een stevige reprimande.¹ Drie jaar lang nam hij geen dag vakantie: ware hij toevallig niet op zijn post geweest als de Geallieerden in die drie jaar in Nederland zouden landen, dan zou hij niet weten hoe hij zijn idool, de *Reichsführer-SS*, nog mannelijk-recht in de ogen zou durven blikken.

Zelf van agressiviteit vervuld, had hij in het kader van zijn wereld-beschouwing grif geloof gehecht aan de opvatting dat de vijanden van zijn heilsleer en van het Naziregime 'vergaderd waren in een duivelse drie-eenheid van Jezuïeten, Vrijmetselaren en Joden'² – drie verdoemelijke groepen die nu eens via kapitalistische grootbankiers, dan weer via *die Kommune* agerden. Het beeld dat zijn achterdochtige geest zich van de wereld gevormd had, was even rechtlijnig als primitief. Relativering was hem vreemd, nuances en subtiliteiten ontgingen hem. Hij was ook te impulsief om zich tijd te gunnen voor het rustig overdenken van gecompliceerde situaties: elke Gordiaanse knoop moest onmiddellijk doorgesneden worden, zijn zwaard was er goed voor. In het apparaat van de *Sicherheitspolizei* en de *Sicherheitsdienst* waren er in ons land dan ook verscheidenen die hem, terecht, alle werkelijke bestuurs-gaven ontzegden.³ Andere Duitsers noemden hem een '*steirischer Holzhacker*'⁴, Schmidts opvolger Ritterbusch karakteriseerde hem eens als '*ein ehrlicher Polterhans, eigentlich ein grosses Kind*'.⁵

Himmler was zijn afgod.

De honderden brieven die Rauter aan Himmler zond, waren slechts variaties op één enkel thema: dat de Hogepriester der SS geen priester had die zich voor de verspreiding van de zuivere leer met zoveel succes zoveel moeite gaf als '*Heil Hitler! Ihr gehorsamst ergebener Rauter*' – die stereo-

¹ Brief, 24 juni 1944, van Rauter aan van Geelkerken (*HSSuPF*, 346 e). ² H. W. van Etten: 'Rauter', p. 3-4. ³ A.v., p. 1. ⁴ A. J. van der Leeuw: Notities gesprek met H. M. Hirschfeld (16 mei 1955), p. 5 (Doc I-702, a-9). ⁵ L. de Jong en A. E. Cohen: Verslag gesprek met W. F. A. Ritterbusch (20 april 1949), p. 11 (Doc I-1412, a-9).